

KAMIL CIPRA (22. 4. 1893 Plzeň – 1952 Paříž)

Kamil Cipra se narodil se 22. dubna 1893 v Plzni, v rodině učitele a redaktora Plzeňských listů. Rodiče, Antonín a Františka, si přáli, aby se z Kamila stal inženýr nebo architekt. Ten jejich přání ale nevyhověl a dal se na vlastní uměleckou dráhu. Studoval v Praze na UMPRUM, zároveň byl zapsán v ateliéru Maxe Boháče.¹ První inspirací jeho maleb byla česká krajina, na obrazech se objevovalo i okolí rodné Plzně. Studium ovšem nedokončil, v srpnu roku 1914 musel narukovat a v červnu 1915 byl jako praporčík 7. pěšího pluku poslán na ruskou frontu.

Tam ale dlouho jako voják rakousko-uherské armády nebojoval. Ještě v témže měsíci přešel Cipra se skupinou 36 mužů dobrovolně do zajetí k Rusům. V roce 1916 se pak v Oděse připojil k Legii srbských dobrovolníků a jako podporučík bojoval ve 3. regimentu srbské 1. divize na rumunské frontě.² Ani v tomto období nepřestal kreslit a malovat.

Po vítězství Říjnové revoluce musela srbská divize opustit Rusko. Vojáci cestovali Transsibiřskou magistrálou; Ciprovi trvalo 2 měsíce, než se dostal do Vladivostoku, kde se v lednu 1918 nalodil a plavil spojeneckou lodí přes Singapur a Suezský kanál do Tuniska – Bizerty. I tam se zúčastnil bojů.

Jedna z jeho maleb z té doby zobrazuje průliv Báb el-Mandeb³ (viz pracovní list výtvarný).

Ve Francii byl Kamil Cipra zařazen do 22. československého střeleckého pluku v Cognaku. V hodnosti poručíka se vzdělával v důstojnickém kurzu v Saint Maixent (Ecole militaire d'Infanterie). V červenci 1918 byl poslán opět na frontu, kde se brzy stal nadporučíkem. Jeho pluk bojoval nejdříve na frontě v Alsasku; poté se přemístil do Champagne, kde československé jednotky 53. francouzské divize dobyly Terron a v říjnu 1918 Vouziers. Tam byl Kamil Cipra zraněn. Za své válečné zásluhy získal četná československá a francouzská armádní ocenění, mezi jinými i francouzský válečný kříž. Po válce zůstal činným, již v hodnosti kapitána, v Československé národní radě v Paříži, do roku 1921 pak pracoval v Praze v uměleckém oddělení Památníku odboje.

Po svém propuštění z armády se Kamil Cipra vrátil do Paříže a s Helène –

¹ In: Knižní tvorba Jana Rambouska ve 20. letech 20. Století; Bakalářská diplomová práce, MU Brno, Fakulta filosofie, Seminář Dějin umění, Bc. Jana Dubová, 30. 4. 2013

² Čerpáno z Ciprova francouzsky ručně psaného textu, soukromá sbírka.

³ Bab el Mandeb je průliv mezi Rudým mořem a Adenským zálivem (Arabským mořem). Ostrov Perim jej dělí na dvě části. Jedná se o důležitou dopravní cestu.

Jeanne Babillot, s kterou se oženil v srpnu 1919, se odstěhoval do Burgundska - města Bourges. Tam Cipra strávil několik plodných let; často vystavoval již pod jménem Jean Camille Cipra v tamních Salonech (v roce 1921 na osmé výstavě „Association des anciens élèves de l'École des Beaux Arts“ v Bourges, v letech 1922 – 1926 v Nevers; dále pak v Blois a Toulouse). Na jeho obrazech se objevovaly krajiny z rodných Čech, z Bourges a okolí, z malého městečka Charité sur Loire. Později se odstěhoval do Paříže.

V Paříži se plně projevil Ciprův všeobecný umělecký talent. I nadále intenzivně maloval, vystavoval v legendárním Salonu nezávislých i v Podzimním salonu; stal se známou uměleckou osobností města. Ve 20. letech patřil mezi vyhledávané divadelní dekoratéry, pracoval pro proslulého divadelního režiséra Louis Jouveta, pro nějž výtvarně ztvárnil scény komedií uváděných v pařížské Comédie des Champs Elysées. Pracoval jako karikaturista pro časopis „Le rire“ (Smích), jako keramik v ateliéru Lachenal, uplatnil se jako dekorátor interiérů. Na počátku 30. let byl oficiálním malířem muzea - Musée national de l'histoire Naturelle v Jardin des Plantes (Paříž)⁴. Kresby zvířat byly jeho velký koníčkem, mezi jeho malířské kolegy v Jardin des Plantes patřili známí: Paul Jouve, Gaston Suisse, Georges Guyot, François Pompon a Edouard Mérite, profesor kresby v Muzeu.

Cipra ilustroval i knihy, například Esopovy bajky vydané v roce 1934 nakladatelstvím Gonin.

V roce 1937 byl na „Exposition internationale des Arts et Techniques“ pověřen výzdobou „Pavillon de Voyage“ (ve volném překladu z francouzštiny: Pavilónu cestování), pro který vytvořil dvě velkorozměrná plátna. Za tuto práci byl snad Cipra odměněn zlatou medailí, nicméně jeho obrazy se nedochovaly.

Kamil Cipra získal 27. dubna 1939 francouzské občanství. Vstoupil opět jako dobrovolník do války, jako řada dalších odmítl po příměří ve Francii demobilizaci a odjel v roce 1940 jako kapitán⁵ československé armády do Anglie. Jeho základnou bylo přístavní město Lowestoft na suffolkském pobřeží, nechvalně známé jako nejbombardovanější město Anglie v přepočtu na počet obyvatel. I tady Cipra umělecky tvořil, společně s Václavem Posedníkem např. zhotovil pro pobavení svých spolubojovníků loutkové divadlo.⁶ Jeho obrazy z tehdejší doby lze dodnes zakoupit v prestižních aukčních síních Velké Británie.

---

⁴ In: Bulletin du Musée 1930/ 01 (SER2,T2,N1)

⁵ Vojákům, kteří bojovali v 1. světové válce a rozhodli se znovu zapojit do 2. světové války v řadách československé armády, vrátil dekret prezidenta Beneše původní vojenskou hodnost, i když už byli mezitím z armády propuštěni.

⁶ Knížák, Milan: Encyklopedie výtvarníků loutkového divadla. 1. díl A-L. Nucleus HK, 2005, s. 157.

Do rodných Čech se Kamil Cipra již nikdy nevrátil. Po své opětovné demobilizaci z československé armády a návratu do Paříže 15. listopadu 1945⁷, již Paříž neopustil a až do své smrti v roce 1952 se tam i nadále zabýval svým uměním.

Muzeum v Charité sur Loire mu v roce 2006 uspořádalo souhrnnou výstavu.

Použitá literatura a zdroje:

Platon Dějev, *Výtvarníci legionáři*, Praha 1937, s. 78-80.

K. Pichlík, B. Klípa, J. Zabloudilová, *Českoslovenští legionáři 1914-1920*, Mladá fronta Praha, 1996

Československé legie ve Francii, První sborník francouzských legionářů k desátému výročí samostatnosti Československé republiky, V Praze 1928, Nákladem „Kruhu francouzských legionářů“

Otakar Nejedlý, *Francouzská bojiště československých legií*, Nákladem a ve prospěch fondů „Družiny československých legionářů“, 1920.

Čs. legie ve Francii/Malířské dokumenty 1914 - 1918, Památník odboje, 1923

Anna Pravdová, *Zastihla je noc*, Opus, 2009

<http://catalogue.bnf.fr>

L'Épress du midi, 5 juin 1922, s. 2

Revue moderne des arts et de la vie 1922/07/15 (A22,N13), s. 28

Le gaulois 1923/ 04/ 10 (Numéro 16624)

La Lanterne 1923/ 04/ 14 (A49,N16693)

Le Figaro 19/ 2/ 1928

Bulletin du Musée 1930/ 01 (SER2,T2,N1)

La croix 1932/ 12/ 27 (Numéro 15289)

Le populaire 1935/ 06/ 18

Le Temps (Paris) 1939 20/5

Zápisník (samizdatový) 1961: Časopis pro politiku a kulturu, leden – únor, článek – Jaroslav Jíra – Naši výtvarní umělci a Paříž, s. 7; “...); Zápisník c/o Universum Press CO, 15, Vanderwater Street, New York 38, N. Y. - USA

<http://abart-full.artarchiv.cz> - heslo Kamil Cipra

<http://www.kareivasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/srbske->

---

⁷ Čerpáno z Ciprova francouzsky ručně psaného textu, soukromá sbírka.

legie

<http://www.karelvasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/vyzbroj-a-vystroj/francouzske-legie>

Časopis ČOL – Legionářský směr

Archiv VHÚ

KDE JE MOŽNÉ VIDĚT DÍLA KAMILA CIPRY?

Francie

Musée de la Loire, Cosne-Cours-sur-Loire: Paysage de Loire (Krajina Loiry); 1922

Československé muzeum v Darney

Česká republika

Vojenský historický ústav (VHÚ), Praha

Mediální partner: Český rozhlas – Radio Praha